

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : 200 Lei
Particularii : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 3619/1937

† Necrolog

Cu durere comunicăm Veneratului Cler Diecezan, că M. On. Ioan Silviu Sălăgean, protopop onorar, paroh în Andrid, în ziua de 21 Octomvrie crt. a repaosat în Domnul în anul al 73-lea al vieții și al 43-lea al preoției sale.

Frățiile Voastre pentru repaosul sufletului adormitului Frate veți aduce la altarul Domnului sufragiile pii îndatinete.

În veci amintirea lui!

Oradea, la 27 Octomvrie 1937.

No. 3447/1937

Schimbări în averile și venitele bisericesti Bugetul pe anul 1937

Legea pentru inventarierea averilor și veniturilor bisericesti din 17 Iulie 1934 obligă părțile constitutive ale cultelor (parohii, capitu, ordine călugărești etc.), ca în cursul lunii Decemvrie a fiecărui an să comunice Onor. Minister al Cultelor orice schimbare intervenită în inventar, în averea și veniturile lor.

Deci, lăsăm la toate oficiile parohiale, unde ar fi cazul, ca în averile și veniturile conscrise în inventariile și declarațiile făcute în 1934, să fi intervenit vreo schimbare, să raporteze despre aceste schimbări. Aceste rapoarte le vor face numai parohiile și filialele, în a căror avere și venituri s'a ivit ceva schimbare. Pentru cele ce nu vor raporta nimic se va considera situația din anul trecut neschimbată.

Apoi fiecare parohie și filială are să înainteze copia bugetului pe anul 1937 după modelul celor din anii trecuți. Tipăriturile se pot primi la Seminarul Teologic.

Atât raportul despre eventualele schimbări în averi și venituri, cât și bugetul pe anul 1937, se vor înainta în câte două exemplare oficiilor protopopești până la 1 Decemvrie crt.

Oficiile protopopești, rapoartele și bugetele de mai sus le vor înainta până cel mult în 10 Decemvrie crt. deodată din toate parohiile și filialele protopopiatului fără nicio excepțiune.

Oradea, la 15 Octomvrie 1937.

No. 3375/1937

Asociațiile agricole „Bunii Gospodari”.

Onor. Ministerul Agriculturii și Domeniilor prin adresa sa No. 213.069 ne arată, că »în vederea îmbunătățirii agriculturii, cu toate ramurile ei, a îngrijirii mai bune a gospodăriilor, a educației profesionale, tehnică, culturală și morală a sătenilor, cum și a stabilirii mai multei armonii și solidarități între ei», a început prin serviciile agricole să înființeze la sate asociații agricole cu numele »Buni Gospodari».

La învitarea Onor. Minister îndemnăm Veneratul Cler, ca să ia contact cu personalul serviciilor agricole și să dea tot concursul lor la înființarea și dezvoltarea acestor asociații menite să aducă mult folos plugarilor noștri.

Oradea, la 30 Octomvrie 1937.

No. 3307/1937

Nouii pictori și zugravii autorizați

În legătură cu Circularele noastre No. 1605/1937 și No. 2806/1937 publicăm al treilea și al patrulea tablou al pictorilor și zugravilor bisericesti autorizați, apărut în Monitorul Oficial No. 218 din 21 Septemvrie crt.

Tablou Nr. 3.

I. Pictori bisericesti autorizați.

1. Theodor Zarma, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Unirii Nr. 89, T. Severin.
2. Grigorie Mlădinescu, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Progresul Nr. 46, T. Severin.
3. T. Gh. Tomescu, de confesiune creștină-ortodoxă, Vălenii-de-Munte.
4. Niță Anghelescu de confesiune creștină-ortodoxă, Comuna Vuza-Vodă, jud. Ialomița.
5. Veniamin Precup, de confesiune creștină-ortodoxă, B-dul Basarab Nr. 44, București.

6. Iosif Keber, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Sf. Nicolae Nr. 59, Tg.-Jiu.

7. Const. Mihalcea, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Banu Manta Nr. 70, București.

8. Coriolan Munteanu, de confesiune creștină-ortodoxă, Școala Normală de Stat, Oradea.

9. Leon A. Biju, de confesiune creștină ortodoxă, Calea Griviței Nr. 25, București.

10. Ilie Arjoca, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Antiaeriană Nr. 1, București.

11. Diacon C. Săndulescu-Verna, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Mareșal Averescu Nr. 11, Lugoj.

12. Ilie Chidu, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Regele Carol Nr. 14, Sibiu.

13. D. G. Ștefănescu, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Ion Țăranu Nr. 2, București.

14. D-na Mandia Ulea, de confesiune creștină-ortodoxă, Athenée Palace, București.

15. D-ra Maria Chelșoi, de confesiune creștină-ortodoxă, Școala de Misionare, Vălenii-de-Munte.

16. Dumitru Hornung, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Homer Nr. 9, Comuna Suburbană Militari-București.

17. Dumitru Hlihor, de confesiune creștină-ortodoxă, Calea Națională Nr. 206, Botoșani.

18. Dr. Virgil V. Fulicea, de confesiune greco-catolică, str. Avram Iancu Nr. 8. Blaj.

19. Victor Gallin, de confesiune creștină-ortodoxă, Liceul Comercial, Botoșani.

II. Zugravi bisericești autorizați.

1. Nicolae I. Colonițiu, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Arad Nr. 43, București.

2. Sandu M. Dima, de confesiune creștină ortodoxă, str. Tomalade Nr. 31, Buzău.

3. Victor Fulgescu, de confesiune creștină-ortodoxă, comuna Regele Carol al II-lea, jud. Vâlcea.

4. Jean Liștevanu, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Cazărmii, Nr. 11 Craiova.

5. Temistocle Grigorescu, de confesiune creștină-ortodoxă, comuna Ciocănești, jud. Ialomița.

6. Constantin Călinescu, de confesiune creștină-ortodoxă, comuna Rujinoasă, jud. Baia.

7. Sabău Aurel, de confesiune creștină ortodoxă, comuna Ineu-Nou Nr. 600, jud. Arad.

8. Gheorghe Fotescu, de confesiune creștină-ortodoxă, comuna Podul-Turcului, jud. Tecuci.

9. Nicolae Simion-Ionescu zis Simionescu, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Eliade între vii Nr. 26, București.

10. Nicolae S. Balcu, de confesiune creștină-ortodoxă, comuna Golești, jud. R.-Sărat.

11. Șimon Dumitru, de confesiune creștină-ortodoxă, comuna Cristești, jud. Botoșani.

12. Constantin Negrescu, de confesiune creștină-ortodoxă, comuna Giurgeni, jud. Roman.

13. Gheorghe I. Cepoiu, de confesiune creștină-ortodoxă, comuna Isovoarele jud. Prahova.

14. Ilie Belgun, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Madona Dudu Nr. 56 Craiova.

15. Damian Nicolae, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Ardealului Nr. 11, Bacău.

16. Gheorghe Saulea, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Veniamin Costake Nr. 59, Bârlad.

17. Ilie Dumitrescu, de confesiune creștină-ortodoxă, comuna Regele Carol II fostă Costești, jud. Vâlcea.

18. Vasile Schelette, de confesiune creștină-ortodoxă, comuna Cristești, jud. Botoșani.

19. Gheorghe Belisare, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Eliade Rădulescu Nr. 17, Pitești.

20. Alexandru Dumitrescu, de confesiune creștină-ortodoxă, str. Lanțului Nr. 2, București.

21. Jean C. Buiu, de confesiune creștină-ortodoxă, Te-chirghiol, jud. Constanța.

22. I. Sebastian Constantinescu, de confesiune creștină ortodoxă, str. Dr. Scarlat Nr. 14, Vaslui.

23. N. Vasilescu Pantelimon, de confesiune creștină-ortodoxă, comuna Popești, jud. R.-Sărat.

24. Petru Crăciun, de confesiune greco-catolică, comuna Huedin, jud. Cluj

Tablou Nr. 4.

1. D. Brăescu, de confesiune ortodoxă, B-dul Voevodul Mihai, Nr. 9, București-Băneasa.

2. Emil Cornea, de confesiune greco-catolică, str. Dragalina Nr. 90. Cluj.

3. Gh. Umoff, de confesiune ortodoxă, str. Muntenia Nr. 23, Siliștră.

4. Laurențiu Moldovan, de confesiune ortodoxă, Liceul Lazăr, Sibiu.

5. Dan Băjenaru, de confesiune ortodoxă, str. Albă Nr. 14, București.

6. Merica Râmniceanu, de confesiune ortodoxă, str. Știrbei-Vodă Nr. 17, București.

7. V. Blendea, de confesiune ortodoxă, Liceul de băieți, Târgoviște.

II. Zugravi bisericești autorizați.

Florea Udriște, de confesiune ortodoxă, str. Gr. Cantacuzino Nr. 53, Slatina.

2. M. I. Bazavan, de confesiune ortodoxă, str. Dr. C. Angheliescu Nr. 4, T.-Jiu.

3. Stan R. Rădulescu, de confesiune ortodoxă, comuna Bârzava, jud. Arad.

4. Constantin Cerăcianu, de confesiune ortodoxă, str. Voevodul Mihai Nr. 26, Drăgășani, jud. Vâlcea.

5. Ion Dogărescu, de confesiune ortodoxă, str. Matei Voevod Nr. 99, București.

6. Ion Dumitrescu, de confesiune ortodoxă, Calea Oituz Nr. 50, Bacău.

7. Ioan D. Oancă, de confesiune ortodoxă, comuna Corod, jud. Tecuci.

8. Nicolae Popovici, de confesiune ortodoxă, comuna Căcova, jud. Caraș.

9. Ioan Fleșaru, de confesiune ortodoxă, B-dul Cuza-Vodă Nr. 90, Câmpulung, jud. Muscel.

10. Dumitru Velici, de confesiune ortodoxă, comuna Băsești, jud. Mehedinți.

11. Pavel Cristea, de confesiune ortodoxă, maistru al atelierului de pictură bisericească din Sf. Mănăstire Neamțu-Secu, jud. Neamț.

12. Anton Gherelețchi, comuna Herța, jud. Dorohoi.

Atât pictorii bisericești cât și zugravii bisericești, autorizați de Minister și notați în prezentele tablouri au dreptul a lucra în condițiunile arătate în Monitorul Oficial Nr. 164 din 20 Iulie 1937, la finele primului tablou de pictorii și zugravii bisericești autorizați*.

Oradea, 18 Octomvrie 1937.

— **O alegere binemeritată.** Adunarea generală a Ateneului Român din Oradea, în urma propunerii președintelui și bazându-se pe art. 6 din statute, în ședința sa din 29 Octomvrie crt. a ales ca membru activ al său, pe distinsul nostru colaborator, Păr. Canonic Ioan Georgescu. Prin aceasta S. Sa a devenit și membru corespondent al Ateneului Român din București. Felicitările noastre!

O lună la Assisi

Am fost în pelerinaj la Assisi — singur, în afară de contactul și influențele altora, ca în izolarea și desprinderea sufletului de cele lumești și de orice spiritualitate străină credinței, să simt în solitudinea sufletului farmecul mistic ce se desprinde din imaginea Sfântului păstrată acolo vie, intactă.

Am trăit o lună întreagă în atmosfera franciscană. În monumentală Basilică sonoră de măreția slujbei religioase, în care rugăciunea individuală se face umilă, tăcută, cu cufundarea întregii făpturi umane în imensitatea Dumnezeirii, în care pereții vorbesc prin frumusețea penelului lui Giotto și învățăceilor lui de frumusețea vieții Sfântului Francesco.

Mi-am purtat pașii smeriți pe drumurile pe care a umblat Sfântul și prin locurile în legătură cu minunata lui viață. Am fost în casa în care s'a născut Sfântul, preschimbata astăzi în biserică, am fost în biserică Sfântului Ruffin, unde a fost botezat Sfântul. Am ascultat slujba religioasă în biserică Sfântul Damian, unde San Francesco a auzit vorbind pe Isus din crucifixul pe care era zugrăvit, spunându-i »Fiule de ce lași să se ruineze biserică mea?«.

Am fost în marea catedrală Santa Chiara, unde întâia și cea mai prețioasă adeptă a Sfântului, fecioara de vis, poezie și sfințenie își doarme somnul de veci.

Am fost la Porziuncula, întâia mănăstire unde s'a adăpostit Sfântul împreună cu întâii-lui discipoli, unde a murit gol, așa cum a venit pe lume, având ca singură podoabă sfințele stigmatate, care vorbeau emoțio-

nant, elocvent și dramatic de marea dragoste ce i-a arătat-o Domnul.

Cum de ani de zile voesc să scriu o carte despre viața Sfântului Francesco și despre răspândirea și înrăuirile spiritului franciscan în lume — inclusiv în țările românești — am cercetat zi de zi cele două vaste și cuprinzătoare biblioteci din Assisi: biblioteca Comunală — care nu este decât istorica bibliotecă a Conventului — și biblioteca »Collegio S. Lorenzo da Brindisi dei Minori Cappuccini«. Ce bogăție de documente și cărți!

Am avut sub ochi vie elocventă și impresionantă toată documentarea minunatei vieți și acțiuni a Sfântului Francesco ca și vibratoarele, imensele fășii de lumină ce a lăsat trecerea lui prin această lume, lumini la care deschidem și ne încălzim sufletele.

Am trăit o lună la Assisi, o lună în cea mai curată și autentică atmosferă franciscană, poate luna cea mai fericită din viața mea: am trăit viață necesară, adecuată, perfect viabilă sufletului meu. Mi-am trăit un vis din tinerețe ce m'a urmărit pururea.

Se zice că de cele mai multe ori împlinirea unui vis constituie o desamăgire. Împlinirea visului meu a depășit în frumusețe, în poezie, în emotivitate mistică tot ce îmi puteam închipui în cadrul posibilităților umane, căci Sfântul Francesco d'Assisi, cu sufletul lui de inspirat se înalță până la ceruri, ducând cu el, prin magia darurilor sfinte, în stoluri, într'un vârtej de atracție serafică, sufletele credincioșilor. D. Karnsbatt.

In al XXV-lea an de episcopat al Ex. Sale Valeriu Traian Frențiu

Noui consacrări de Biserici

Mădăras. Ziua de Duminecă, 5 Septembrie a fost pentru Mădăraseni o zi de adâncă reculegere și bucurie sufletească. Înaltul Păstor al Eparhiei a coborât în mijlocul lor ca să le consacre biserica nou pictată și să sfințească casa culturală ridicată prin dărnicia și hărnicia lor. Sosit încă în preziua, Ex. Sa Episcopul Valeriu Traian săvârșește Înseratul împreună cu spălarea altarului etc. Seara s'a cântat Paraclisul Maicii Domnului. În dimineața următoare pe la orele 8, un impunător săbor de preoți și numeroși credincioși din loc și din jur ies într-o întâmpinare înaltului Ierarh, căruia i se face o strălucită primire. Vădit emoționat, Ex. Sa intră în biserică, unde începe Sf. Liturghie arhierescă. Din asistență fac parte: Revmul Dr. Aloisie L. Tăutu, canonic, Revmul Alex Gera, canonic onorar și vicar foraneu din Carei, On. Ignăție Chirvai din Amași, On. Vasile Pop, parohul local, Diaconi: M. On. Vasile Barbul primnotar consistorial și On. Demetriu Munteanu, paroh în Hrip; la toiaș și

mandie clericii Ioan Silaghi și Virgil Maxim. În cadrele Liturghiei s'a făcut procesiunea cu sf. moaște cari au fost apoi așezate și sigilate în piatra altarului. După Evanghelie I. P. S. Sa ține o înflăcărată predică despre dragostea ce trebuie s'o aibă creștinii față de biserică lor. Cu ascultarea mărturisirilor s'au ostenit M. On. C. Darabant din Arded, On. I. Cavași din Tătărești și P. Iancic din Ludoveni. Răspunsurile la Liturghie le-a dat corol țărănesc din loc, dirijat de harnicul inv. d. Alex. Sălăgean, ajutând la cântări și câțiva clerici de ai noștri.

În asistență remarcăm prezența d-lor: Dr. Octavian Ardelean prefectul județului Satu-Mare, Dr. Dionisie Pop, medic în Arded, profesorii V. Scurtu și Iuliu Pop din Satu-Mare, Dr. Gh. Palcău prim-prefor Arded, Dr. Ign. Micu avocat Arded, inv. Gh. Pop, inv. Gh. Giurgea, inv. I. Giurgea, Ign. Chiș, I. Rusu, notar în Mădăras, N. Zdroba, notar în Gerăușea, N. Soran controlor financiar din Arded ș. a.

După terminarea sf. liturghii credincioșii și întreaga asistență în frunte cu I. P. S. Sa și clerul se îndreaptă spre noua »Casă Culturală«. Aici după sfințirea apei și stropirea cu aghiasmă, are loc inaugurarea Casei Culturale. Întâiul ia cuvânt I. P. S. S. Episcopul, care își exprimă bucuria că odată cu sfințirea bisericii poate să binecuvânteze și Casa Culturală și urează că noul focar de cultură să fie condus, în toate, după principiile moralei creștine. Întăriți cu aceste principii vom putea rezista tuturor atacurilor vrăjmașe cari subsapă la temelii statului. D-l prefect Dr. Octavian Ardelean, spune că Mădărăsenii prin ridicarea acestei Case s'au dovedit încă odată buni creștini și buni români și îi îndeamnă la alipire și dragoste față de Biserică și Neam. În numele comitetului de conducere al Casei Culturale vorbește președintele, d. înv. Gh. Pop, mulțumind Ex. Sale pentru grija părintească pe care a arătat-o fiilor săi sufletești din Mădăras prin sfințirea bisericii, singurul focar de cultură în trecut, și prin sfințirea Casei Culturale care de aci înainte va deveni un alt focar de cultură creștinească și românească. De asemenea mulțumește D lui Prefect pentru frumoasele vorbe de laudă și încurajare.

*

Istrău. Ziua de 8 Septembrie, praznicul Nașterii Maicii Domnului, l-a găsit pe neobositul nostru Arhiepiscop la sfințirea bisericii din Istrăul (jud. Sălaj) Păr. Petru Bontea. La orele 8 dimineața Ex. Sa sosește la marginea comunei unde e primit de secretarul plasei d. Liviu Bob și notarul d. Paul Melau și apoi escortat de un frumos banderiu de călăreji până la biserică. Aici e salutat de părintele din loc, apoi face intrarea solemnă în biserică arhiplină de credincioșii din loc și din satele învecinate. Înainte de Sf. Liturghie și în cursul ei Ex. Sa săvârșește rânduiala târnosirii, asistat de Rev.-mul Dr. A. L. Tăutu, canonic, Rev.mul Alex. Gera, can. on. și vicar Foraneu, M. On. Ioan Gael din Craidorolj, Păr. Petru Bontea și diaconii M. On. Vasile Barbul, prim notar consistorial și Păr. Dr. Coriolan Tămăian, profesor de teologie. Răspunsurile le dă strălucitul cor țărănesc din Mottinul-Mic de sub priceputa conducere a Păr. Demetriu Tămaș și de corul din loc dirijat cu multă grijă și elan de înv.-dir. d. Leontin Pașcadi. La Evanghelia Ex. Sa le vorbește înălțător despre praznicul zilei. S'au distribuit și numeroase cuminecări. După terminarea Sf. Liturghii se trece, în procesiune, la noua școală din fața bisericii, ridicată din jertfa bunilor Istrăuani și din ajutorul primit dela județ. Aci, în prezența autorităților, a numeroșilor intelectuali cari toți au asistat și la slujba din biserică și a unui număr extraordinar de mare de popor, se face sfințirea școlii, la sfârșitul căreia au loc cuvântările autorităților. Întâiul ia cuvântul Ex. Sa care arată rolul pe care-l are școala, alături de biserică, în viața unui stat. Înimosul prim-pretor d. Dr. Ioan Gherman, stăruințelor

și încurajării căruia se datorează, în mare parte, noua clădire școlară, spune cuvinte de simțire și convingere adânc creștinească despre menirea bisericii și a școlii. În numele Min. Ed. Naț. vorbește mișcător Inspectorul școlar din Zalău, d. D. Mărgineanu, aducând mulțumiri tuturor cari au contribuit în ceva chip la ridicarea frumoasei școli și talmăcind în frumoase cuvinte creștinești binele pe care-l aduce școala omenirii. La fel revizorul școlar d. Vasile Ilea are frumoase cuvinte la adresa sătenilor pe cari îi îndeamnă să se folosească de ea spre binele lor și al patriei. La urmă Păr. Bontea mulțumește tuturor cari s'au ostenit și au onorat cu prezența lor această sărbătoare ce va rămâne neuitată.

*

În satul lui S. Bărnuțiu. După masă I. P. S. Sa pleacă spre Bocșa-Română unde are loc sfințirea și punerea pietrii fundamentale a noii biserici parohiale ce se ridică lângă mormântul marelui luptător Simion Bărnuțiu. La orele 17 Ex. Sa, cu o punctualitate de general, cum a remarcat d. Maior Bărnuțiu, sosește la marginea comunei, unde este așteptat, în fața porții triumfale de d. I. Lobonțiu, sub-prefectul Sălajului, de o seamă de intelectuali și mult popor. De aici I. P. S. Sa, în fruntea credincioșilor, face pe jos drumul până la locul unde se înalță deja pereții roșii ai noului lăcaș de închinăciune, ce pare de pe acuma mai mult o catedrală decât o biserică parohială dela sate. Aici e primit oficial de preoți, șefii de autorități, intelectuali veniți din Zalău și de peste 3000 de credincioși. Păr. Simion Barboloviciu, talmăcește bucuria nespasă a credincioșilor că pot primi în satul lor pe Părintele lor sufletesc. În interiorul zidurilor bisericii se oficiază rânduiala sfințirii apei de către I. P. S. Sa și un impunător sobor de preoți compus din Rev.mul Petru Cupcea, vic. for. al Șimleului, Mons. Emil Iuga, prelat papal, M. On. Aurel Ghilea, protopopul Zălaului, M. On. Alexandru Cădariu, senator și protopop în Crasna, M. On. Valentin Sima-Vârșolj, M. On. Simion Barboloviciu paroh în loc, preoții: Grigorie Balota-Crișeni, Iuliu Plăian, prof. Șimleu, Mihai Oșan-Badon, și Leontin Silaghi, iar ca diaconi M. On. Vasile Barbul, prim-notar consistorial, și Păr. Dr. Coriolan Tămăian, profesor de teologie.

În asistență remarcăm: Dr. M. Gurzeu, prefectul județului cu d-na, Dr. Emil Lobonțiu, vicepreș. Camerei, d-na Paula Dr. Maior, Leontin Ghergariu, primarul orașului Zalău, Dr. Iulian A. Domșa senator, Dr. Augustin Pinte, Decanul Baroului Avocaților din Zalău, Maior Simion Bărnuțiu (Oradea), Corneliu Coposu, ziarist (Cluj), Gheorghe Manole, ad-tor financiar (Zalău), Grațian Mărcuș, secretarul Camerei de Comerț (Zalău), Dumitru Mărgineanu, inspector școlar, Vasile Ilea, revizorul școlar al jud. Sălaj, Liviu Fărcaș prim-pretor, Dr. Valer Iuga, șeful Poliției Zalău, Vasile Pustai dela Prefectură, Dr. Eugen Rusu, șef de serviciu, E. Andrei

funcționar, Ioan Lapoș, primarul comunei Bocșa Bun Pavel notar, Vasile Bărnăușiu primcurator, Brod arhitect și numeroși învățători și notari și o asistență de țărani de aproximativ trei mii persoane.

După citirea actului fundațional de către M. On. Aurel Ghilea, protopop-Zalău, cu un lung pomelnic al tuturor ctitorilor și a binefăcătorilor săteni, a vorbit Excelența Sa Episcopul, care pornind dela asemănarea cu dania văduvei din Evanghelie, relevă însemnătatea jertfei sătenilor și subvenția dată de prefectura jud. Sălaj. Aduce apoi elogiul d-lui Prefect Dr. M. Gurzeu pentru sprijinul acordat peste tot renovării și clădirii de noi biserici. De fapt, în anii din urmă, datorită stăruinței d-lui prefect, în numeroase sate sălăjene locul vechilor bisericuțe de lemn dărâmate și neîncăpătoare îl iau frumoasele biserici de piatră, clădite din jertfa comună a locuitorilor și din contribuția autorităților.

D-l Dr. Emil Lobonțiu, vicepreședintele Camerei Deputaților în numele poporului român creștin unit din Sălaj aduce omagii Excelenței Sale Dr. Valeriu Frențiu pentru marele indemn dat poporului și conducătorilor săi. Fără grija permanentă a Prea Sfinției Sale poate nu ar fi fost atât elan de muncă. În deceniile care urmează marelui act al Unirii care a însemnat descătușarea politică a acestui popor din robie, s'au ridicat numeroase biserici în satele Sălajului. Acest popor bun, credincios credinței și nației sale a vroit să mulțumească în acest fel Proniei divine pentru marea dreptate ce i s'a făcut. Iar când peste zeci și sute de ani se va scrie cronica timpurilor de azi, va dispărea tot ce a fost trecător și patimi omenești, dar va rămâne că sub glorioasa Domnie a Majestății Sale Regelui Carol al II-lea, poporul Sălăjan a avut în Excelența Sa un vlădică bun și un minunat părinte sufletec. Jertfele aduse pentru clădirea bisericilor din partea tuturora, autorități și săteni, vor face vrednic acest popor de actul unirii din 1700 și față de memoria lui Simion Bărnăușiu a cărui nume simbolizează descătușarea națională. Sălăjenii, peste chestiunile mărunte care îi impart vremelnice, sunt frați uniți în apărarea și adâncirea în credința noastră. Astfel rugăciunile înălțate în bisericile clădite prin voința tuturor, vor aduce întărirea patriei și neamului românesc. Cuvântarea d-lui Dr. Emil Lobonțiu, vicepreș. Camerei Deputaților a impresionat adânc întreaga asistență.

D-l Maior Simion Bărnăușiu, un nepot de al marelui Bărnăușiu, a ridicat cuvântul în numele locuitorilor din Bocșa, arătând fericitele clipe că au în mijlocul lor pe înaltul păstor sufletec și pe distinșii oaspeți veniți pentru a pune temelie noii biserici care va fi un mausoleu, o biserică a întregului neam românesc. După războiu — spune d-sa, — principala preocupare a conducătorilor țării, trebuie să fie ridicarea satelor românești, prin îmbunătățirea permanentă a situației

acestei populații, în special la granița de Vest. Roagă pe înalt Prea Sfinția Sa să continue opera începută dovedind dragoste de neam prin fapte isvorâte din acțiuni dârze și realizări imediate. Reamintește cuvintele de aur ale Majestății Sale »Strânși uniți într'o singură voință, într'un singur avânt, să plămădim odată cu ridicare satelor *România cea nouă*».

În partea stângă a bisericii a fost apoi zidită și sfințită piatra fundamentală cu actele închise întrânsa. După actul sfințirii a urmat o masă comună în casa Parohială a preotului local Simion Barboloviciu, fiul marelui vicar înmormântat în țintirimul Bisericii. Cu acest prilej a toastat d-l Dr. Mihail Gurzeu, prefectul județului Sălaj pentru Majestatea Sa Regele și înalt Prea Sfinția Sa Dr. Valeriu Traian Frențiu, spunând că D-sa a executat cu plăcere dorințele I. P. S. Sale pentru ridicarea vieții religioase a Sălajului, și dorește ca aceasta muncă constructivă să nu fie întreruptă, ci continuată de oricine va avea în mână destinele județului.

D-l Maior Simion Bărnăușiu în toastul său a arătat o serie de fapte concrete prin care și astăzi satele românești continuă să fie nesocotite și să nu aibă instituțiile elementare necesare pentru progres. Chiar și astăzi, spune D-Sa, Bocșenii se duc după poștă într'o comună apropiată minoritară în loc ca Statul să le fi dat acestor vrednici urmași ai lui Bărnăușiu să aibă un oficiu poștal în localitate pentru ca aceasta comună românească să fie centru, iar cele minoritare să fie deservite din această comună românească.

Noua clădire, care va costa aproximativ două milioane lei, va fi gata în primăvara viitoare. Din vechea bisericuța de lemn azi nu se mai vede nimic. Nici urmă n'a rămas. Dela umbra ei a plecat la învățătură micul Simeon, care avea să răscolească sufletele tuturor Românilor ardeleni din 1848, chemându-i pe Câmpia Libertății la Blaj, ca să scuture lanțul robiei. La umbra acestei biserici s'a dorit în ultimele clipe ale vieții sale și aici își doarme somnul de veci. Noua biserică măreață, care a luat locul celei vechi, va adăposti, în cripta ei, osemintele marelui Simeon Bărnăușiu, fiul acestei comune, și ale lui Alimpiu Barboloviciu, vicar al Sălajului, care timp de un jumătate de veac a dezvoltat o frumoasă activitate bisericască și națională.

Pios gând de recunoștință!

— **Ingrozitoare urmări ale educației sovietice.** Ziarul pentru copii »Pionerskaja Pravda«, povestește cu vie satisfacție, că un copil rus de 14 ani, a fost răsplătit de autoritățile sovietice pentru că a denunțat un complot contrarevoluționar al tatălui său. Nenorocitul a spus între altele: »El nu mai e tatăl meu; e un vrăjmaș al poporului și a mării țări a Sovietelor. Iată ce este tatăl meu!« Drept răsplătă autoritățile sovietice l-au trimis ca să-și petreacă vacanța într'o tabără de »pioneri roșii«.

Alte periodice românești

de I. GEORGESCU

Numărul cotidianelor și al săptămânalelor cu tirajul lor general.

Cotidiane, 118; săptămânale 1258; în total, cu cele 974 reviste, 2350 periodice cum rezultă din statistica întocmită de Biblioteca Academiei Române din București pe 1935. Socotind tirajul în medie generală la 2000 de exemplare pentru ziar, rezultă un tiraj general de 4.700.000; deci aproximativ la trei locuitori români, un ziar

Statistica diferitelor tipuri de ziare după conținutul lor (ziare de idei și ziare de informație), după atitudinea lor față de religie și morală (ziare indiferente, respectuoase, ostile, imorale), după tendența lor politică și socială (independente, de partid, subversive), după răspândirea lor (național, regional, local).

Sunt unii cari contestă existența ziarelor de pură informație, afirmând că publicarea chiar a celor mai inofensive știri au totdeauna o sursă, o tendință, o ideologie anumită. Cu toate acestea, ziare ca Tempo, Credința, Capitala, Gazeta, toate din București, sunt socotite, de obicei, ca pur informative. De idei, mai cu seamă politice, toate celelalte.

După atitudinea lor față de religie și morală, trebuie să notăm că, ziare absolut imorale nu există. Nici ostile religiei nu sunt. Doar »Cuvântul liber« despre care a fost vorba mai sus, dacă face materialism istoric și biciuește din când în când, »superstiția religioasă«. Din nenorocire, însă, nu sunt nici prea respectuoase față de religie și morală, prezentând inconsecvențele și neajunsurile semnalate mai înainte. Păcatul cel mare al Românilor și al periodicelor lor este, însă, indiferența religioasă. Adevărat că această indiferență degenerază. De aceea, constatând că Românii în decădere de alte nații nu se duc la biserică mai ales în capitală, I. L. Caragiale († 1912), unul din cele mai caustice spirite satirice, formulează acuzații ca cele ce urmează: »Din aceste școli naționale«, zice el, »ies pe fiece an sute și mii de cetățeni luminați, toți liberi cugetători, plini de dispreț pentru vechea și rătăcita credință creștină, astăzi demodată, ridiculizată, scuipată. Ei au învățat o religie mai omenească decât cea creștină, o religie care predică omului: Ești o fiară! Ghiarele tale și colții tăi sunt deșteptăciunea și șiretenia; fii perfid, crud, și neîngăduitor cu semenii tăi! — Nu te uita o clipă în sus, spre cer; aci, în jos, pe pământ, uită-te cu ochii în patru, ca și cum ai avea patru picioare; aci; pe pământ, se isprăvește tot pentru tine. — Fiarăle n'au biserică; fiarăle nu se închină; fiarăle n'au Dumnezeu!« (In *Românul*, Arad, Nr. 182 din 1. 9. 1912, p. 12).

Ziarele de partid — și acestea sunt cele multe —

nu pot fi vrăjmașe religiei din cauza programelor de partid. După tendența lor politică și socială, subversive nu există; de partid sunt aproape toate; câteva, mai ales în capitală, se afirmă și sunt, mai mult sau mai puțin, independente.

După răspândire, la fel. Locale sunt cele ce apar în orașele mici. Regionale cele ce se tipăresc în centrele regionale (capitale de provincie: Iasi, Chișinău, Cernăuți, Cluj, Timișoara, Craiova, Constanța). Naționale, cele răspândite din capitală. Excepție sunt unele ziare minoritare. Brassói Lapok de pildă, deși se tipăresc la Brașov, sunt răspândite în toată țara.

Numele și tirajul celor mai mari ziare din fiecare tip.

Tempo, după unele informații, are 6000; iar Credința 5000 de exemplare.

Universul 110 000 exemplare; Dimineața 104.000. Cuvântul Liber 5000; Curentul 24.000.

Viitorul 30 000; Dreptatea 22.000; Indreptarea 3.500.

Notă. Recunoaștem că e greu să aflăm tirajul exact al ziarelor: De altfel, el diferă. Dumineca și în sărbători, apoi la ocazii extraordinare (schimbări de guverne, remanieri etc.), el e cu mult mai ridicat. În »Charakteristik der Auslandpresse«. 2 Auflage, Heft 6, Rumänien (Berlin 1916) cetim că Adevărul are tiraj de 60.000; Dimineața circa 100.000; Epoca 15.000; L'Indépendance Roumaine 8000; Universul între 75—80.000; Viitorul 27.000.

Iar G. Caliga în Almanahul dicționar al Presei din România (p. 113) indică următoarele tiraje: Adevărul 50.000; Aurora 13.000; Argus 25.000; Dimineața 100.000; Epoca 15.000; Indreptarea 10.000; Lupta 30 000; Monitorul Oficial 50.000; Universul 150.000; Viitorul 20.000.

Trusturi, concentrații de ziare și servicii comune.

Deși Românii, popor de păstori și plugari, sunt recalitrânți asocierii, totuși se poate vorbi de două concentrații de ziare: Universul și Adevărul. — Universul și-a afiliat: Universul copiilor, Ilustrația, Ziarul științelor și călătoriilor și Veselia. Iar Adevărul și Dimineața au afiliate: Adevărul literar și artistic, Radio-Adevărul, Realitatea, Cinema, Cuvântul liber, Magazinul, Romanele captivante, Rebus.

Informații generale asupra finanțării presei necatolice în general, asupra sistemelor de vânzare, asupra mijloacelor de vânzare, asupra mijloacelor de propagandă, etc.

Universul a ajuns ziarul cel mai popular grație destoiniciei întemeietorului său, Luigi Cazzavillan (catolic). El l-a ieftenit, i-a înmulțit rubricile, a dezvoltat reportajul, l-a pus la îndemâna celor mulți cu o uimitoare

repezițiune. Pe timpul celebrului proces Dreyfus, el își instalează legătură directă cu Parisul pentru a aduce în aceeași zi știrile ce pasionau mulțimea. A instituit și premii de cercei, brășete, ceasornice, etc. pentru abonați. În acest chip ajunsese să aibă de pildă într'un orașel ca Mizilul peste o mie de abonați.

Adevărul, la 1. 1. 1904, se constituie în societate anonimă cu capital de 600.000 lei, din care 100.000 lei în numerar, iar 500.000 lei aport social în natură: clădire, ateliere, mobilier, fond comercial. Anunțurile aduc în 1904 suma de lei 69.000, iar în anul următor 127.000. Meritul principal al acestor încasări revine agenției Schuller. În anul 1913, acest ziar are bilanț de 1.510.322'65 lei cu beneficiu net de 32.746'82. — Personalul intern al ziarelor *Adevărul* și *Dimineața* — redacție, administrație, tipografie — e de 250 persoane cu un salariu de 540.000 lei. În același an cele două ziare au 60 de corespondenți în țară și străinătate. Aceste ziare știu exploata foarte bine senzaționalul. Astfel e în cazul conflictului cu Bulgaria (1898) și al detronării mitropolitului Ghenadie Petrescu. Unicul reporter care izbuteste să pătrundă în palatul mitropolitan, când primul procuror intrase acolo să evacueze pe toți amicii săi, chiar pe Lascăr Catargiu, președintele Partidului Conservator, fost prim-ministru și pe alții, asistând la acea penibilă scenă, este Vespasian Pella, fost deputat și primar, atunci redactor la *Adevărul*. El vede că trăsura, în care e transportat mitropolitul, n'o ia prin față, ci prin dos. Urmărind-o, el găsește pe mitropolitul caterisit la mănăstirea Căldărușani, lângă București. Tot Bucureștiiul ferbea. Oamenii politici, mai ales cei din opoziție, se întrebau mereu: Unde e? Unde e? În această atmosferă încărcată, ediția specială a *Adevărului* cu interviul luat de Vespasian Pella mitropolitului, la mănăstirea Căldărușani, e ca o revelație. Tirajul i se ridică considerabil. Tot așa de senzațională fusese, pe vremuri, convorbirea cu Doamna Elena, soția fostului domnitor al principatelor unite Alexandru Ioan I. Cuza, datorită aceluiași reporter. Sau, în zilele noastre, editarea celor trei volume din *Povestea vieții mele de Regina Maria*.

Dublându-se și ceva mai bine în România întregită numărul locuitorilor, mai cu seamă a capitalei, evident, au sporit enorm și afacerile ziarelor. Dovadă nevoia de a se organiza ca clădiri, instalații, servicii etc.

Ziarele acestor două trusturi sunt întreținute fiecare de trustul său; cele de partid, de organizația politică respectivă.

Fiind vorba de organizațiile politice e bine să cunoaștem și programele lor cu privire la religii și confesiuni.

Partidul Național Liberal acum la cârma țării, prevede în programul său de guvernare, după aplicarea regimului constituțional, simplificarea aparatului administrativ, conversiunea datoriei, reducerea impozitelor, susținerea agriculturii, refacerea industriei și comer-

țului, modernizarea mijloacelor de transport, etc. etc. și »consolidarea raporturilor de armonie și bună înțelegere între bisericile naționale [ortodoxă și unită], și asigurarea rolului precumpănitor al bisericii, căreia îi aparține marea masă a popului român«. Acesta e punctul al 14-lea dintr'un total de 20 de puncte de guvernământ (Viitorul, București No. 7710 din 3. 10. 1933).

CRONICI

— **Hirotoniri.** În cadrele s. liturghii arhierestilor dela cele din urmă consacrați de biserică, I. P. S. Sa Episcopul eparhial a săvârșit următoarele hirotoniri: În Racova (17. 10. 37) a conferit subdiaconatul și diaconatul clericului absolvent Gavril Buzăș, iar la Sân Lazar (24. 10. 37) l-a hirotonit într'ui preot. Tot aici a conferit subdiaconatul și diaconatul clericilor absolvenți Nicolae Puie și Traian Candrea, pe cari la sfințirea bisericii din Salonta (31. 10. 37) l-a ridicat la treapta preoției.

— **Numiri.** Preaveneratul Ordinariat episcopal a făcut mai nou următoarele numiri și schimbări în cler: pâr. Anton Cordiș administratorul Seminarului la Băița (Bihor); pâr. Nicolae Cristea din Tria la Sârsâg; pâr. Augustin Egri din Fiziș la Căuș; pâr. Alexandru Pop din Almașul mare la Zalnoc; pâr. Liviu Pop din Zalnoc la Siciu; pâr. Ioan Crespai din Uilacul Beiușului la Giorcuta; pe nouhirotoniți pâr. Gavril Buzăș la Almașul mare; pâr. Nicolae Puie la Gârcei; iar pâr. Traian Candrea la Tria.

— **Cuminecări jubilar.** De mai mulți ani în biserică Sf.-lor Ingeri din Viena se prăznuște sărbătoarea cuminecărilor jubilar. Inițiativa acestei pioase sărbătoriri datează de prin 1923 și se datorește revistei Kirchenblatt a Monseniorului Mörzinger. În 11 Noemvrie a aceluiași an s'au întrunit pentru întâia dată în amintita biserică toți aceia, cari, înainte cu 25, 50 ori chiar mai mulți ani, s'au împărțit pentru întâia dată. Cardinalul arhiepiscop de atunci al Vienei, Piffel, a binecuvântat și a încurajat această sfântă inițiativă. Astăzi practica aceasta este răspândită și în alte țări. Anul acesta ceremonia aceasta a avut loc în 10 Octomvrie. Ea a fost prezidată de Card. Ințizer, arhiepiscop de Viena, care fu primit de jubilanți cu căldură. În fruntea cortegiului copile îmbrăcate în alb duceau steaguri pe cari era indicat anul jubilar respectiv: 25, 50, 75, 80 și 85! La serbare a fost de față, printre cei 1200 jubilanți, și o bătrână de 97 de ani. Toți duceau în mână lumânarea aprinsă; mulți o aveau pe cea dela întâia împărțanie. Ceresc spectacol!

— **Răsplata celor fără Dumnezeu.** Din prilejul împlinirii a 20 de ani dela întemeierea Statului sovietic, Liga celor fără Dumnezeu a hotărât confecționarea unei insignii distinctive pentru atei combatanți

merituoși. Aceasta decorație, în aur și argint (!), reprezintă un pumn care strânge o făclie aprinsă și poartă scris în esperanto: »Religia este opiul poporului«. Alegerea limbii esperanto ar vrea să arate caracterul internațional al mișcării atee.

Aceleași cercuri militante atee au hotărît să trimită arme și munițiuni tineretului ateu din Mexic și Spania care e în situație financiară de a-și procura aceste articole. Așa lucrează atei sovietici pentru pace!

— **Preoții scoși din școală.** Național-socialiștii urmăresc descreștinarea Germaniei. Contrar tuturor clauzelor Concordatului încheiat în deplină libertate cu Sf. Scaun, Statul național-socialist izgonește Biserica din școală. Iată o dovadă de cum s'au înșelat aceia cari prezentau Statul totalitar în Germania ca un element sigur de pace religioasă. Așa scrie »La Croix« din 12. 10. 1937. Și are dreptate. Duminică, în 10 Octomvrie, s'a adus la cunoștința credincioșilor, printr'o scrisoare pastorală, cetită în toate bisericile din Berlin, opreliștea pe care guvernul o face preoților catolici de a propune religia în școală. În acest document Episcopul din Berlin, între altele, declară:

Acest nou ordin al guvernului german pune în aplicare cuvântul de ordine: preoții afară din școală. Astfel se încearcă a-i opri pe preoții noștri să pătrundă până la sufletul copiilor. Acest fapt, care ne turbură, este un semn prevestitor al ceasului apropiat când credința catolicilor va fi pusă la încercare. Ca episcop de Berlin, nu mi s'au comunicat motivele pentru cari eclesiastici nu vor mai putea face instrucția religioasă.

Pastorală le aduce apoi aminte, că singur Biserica este îndreptățită să împartă învățământul religios. Dânsa invită pe părinți ca să supravegheze de aproape învățământul care se va face copiilor de către învățători laici și le aduce la cunoștință, că odată pe săptămână, în biserici, se va face instrucție religioasă pentru ca copii lor să fie inițiați în cele religioase de către preoții lor, cari nu mai pot propune în școli.

BIBLIOGRAFIE

— **M. Theodorian-Carada, Efmeridele.** Însemnări și Amintiri, 1908—28, »Serafica«, Săbăoani—Roman, 1937, 176 pagini în 8° mare, 60 lei.

Distinsul nostru colaborator publică și partea a doua a memoriilor. Partea dintâi, precum își vor aduce aminte cetitorii, nu erau atât amintirile autorului, cât ale nemuritorului său unchiu, Eugeniu Carada, întemeietorul și timp de aproape trei decenii conducătorul Băncii Naționale. Cele de față sunt absolut personale și, ca atare, desigur subiective. Pe lângă o mulțime de note politice asupra unor personalități ca: regii Carol I și Ferdinand I, miniștrii D. A. Strudza, Ion și Vintilă I. C. Brătianu, T. Malorescu, C. C. și V. Arion, Al. Marghiloman, Take Ionescu, Al. Averescu, Iuliu Maniu, Al. Vaida-Voevod, Sever Dan, apoi o mulțime de deputați și senatori, — volumul de față cuprinde foarte interesante însemnări privitoare la problema religioasă a Românilor. Această problemă, după convingerea autorului, întemeiată pe serioase cercetări istorice și prețioase experiențe personale, are o singură soluție: unirea dogmatică și canonică cu S. Scaun Apostolic dela Roma. Reținem din multele mărtu-

risiri de credință tipărite aici pe cea care urmează. »Pju XI« — scrie d. M. Th.-C — »m'a ținut cincizeci și cinci de minute de vorbă și la plecare mi a zis: Spune tuturor Răsăritenilor că Papa-i blagoslovește pe toți și se gândește cu drag la ei, că pentru a-i vedea din nou uniți în dragoste și credință cu El, nu e jertfă la care să nu fie gata. Spune-le că chemându-l la Unire, nu căutăm nimic alt decât mântuirea sufletelor și să împlinim voia lui Cristos, care ne poruncește tuturor să ne iubim unii pe alții și una să fim«. Luați și cetiți!

Asociația Generală a Românilor Uniți — AGRU.
Nr. 282/937.

În conformitate cu art. 13 din Statute, convocăm

CONGRESUL GENERAL

al asociației Generale a Românilor Uniți — AGRU — pentru zilele de 6—8 Noemvrie 1937, la Satu-Mare cu următorul

Program:

Sâmbătă, 6 Noemvrie 1937.

Orele 15.11 Primirea Înălților Arhieriei și a Comitetului Central.

„ 17.— Ședința Comitetului Central al AGRU-lui, Uniunii Mariane și Astru și a Fed. Corurilor.

Duminică, 7 Noemvrie 1937.

Orele 8.30 Liturghie.

„ 10.30 Ședința festivă a AGRU-lui. Conferință ținută de d-l dr. Zenovie Păcliseanu.

„ 13.30 Masă comună.

„ 15.30 Ședința administrativă a AGRU-lui.

„ 19.— Vecernie în Biserica Calvaria. După vecernie procesiune la Biserica nouă.

Luni, 8 Noemvrie 1937.

Orele 8.— Consacrarea Bisericii noi; liturghie arhierescă;

„ 14.— Masă comună.

„ 16.30 Ședința de încheiere a congresului general.

„ 21.— Concert.

La această înălțătoare manifestațiune cu caracter religios și național invităm cu drag pe lângă cei în drept, pe toți membrii, Asociațiunii Generale a Românilor Uniți, precum și întreg Clerul și pe credincioșii Provinciilor Metropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș.

Cluj, din ședința Comitetului ținută la 2 Oct. 1937.

Secretar general:

Președinte:

ss. Dr. Augustin Popa

Dr. Valeriu Pop

N. B. Pentru incartiruire și informații a se adresa Oficiului parohial greco-catolic până la data de 5 Noemvrie 1937, — Participanții vor beneficia de reducere pe C. F. R., în acest scop sunt rugați a-și păstra biletele de tren.

O NOUȚATE!

A apărut Calendarul
revistei Micul Misionar
frumos ilustrat și interesant
Este cel mai eficient calendar
Grăbiți-vă să-l comandați la adresa:
Sfânta Mănăstire franciscană rom. unită
Str. Piața Iosia 16
Prețul 5 lei exemplarul plus 1 leu porto.